

läggaren, att han synes oss ganska oskickligt hafva sammanblandat statshvälningarnes sak i allmänhet med republikernas, dem han så ganska väl kunnat gifva till spillo, utan att på något sätt behöfva gynna den utnötta jargonen om *mognad* och om våda i all brytning af våldets fjättrar.

Om betänkligheter någonsin skulle finnas för sanningens framläggande; så borde republikernas sak, änskönt den vore sann, synas betänkelig att försvara i närvarande tid, då utbildandet af de republikanska *anlag*, som europeiska folkslagen påstås äga, skulle uptaga de krafter, som fordras till denna monarkiernas fullkomning, hvilken just utgör det stora politiska föremålet för tidens karakter, hvars frukt för menskligheten, så påtaglig genom fullföljande af detta värf, skulle blifva så högst tvifvelaktig, i fall detsamma öfvergåfves, för hvilket annat som helst. Sluta sig till Konungarnes sak är nu, efter allt vårt begrepp, vilkoret för den högsta möjliga verksamhet till folkens väl, ehvad den högsta fulländningen af folkens tillstånd må komma att stanna i den ena eller andra statsformen.

Men långt ifrån att äska någon eftergift af sanningen, långt ifrån att offra hennes åt något annat intresse, erkänna vi af allt hjerta, att hon tillhör alla tider och att ingen betänklighet är nog stor att berättiga till hennes förtigande, när helst hon erbjuder sig att uplysa oss. Den väg, hon leder, måste vi ovilkorligen vandra. De offer, hon fordrar, kunna icke sparas. Är det hon, som försvarar folkvældets republik; så måste de konstitutionella monarkierna falla med de despotiska, och den republikanska andan äga kraft nog att uthärda striden på en gång mot dem begge och mot sina egna förvillelser, hvilka äro hans kanhända farligaste fiender.

Att detta årets stora revolutioner (Spa-

niens och Neapels) varit de lättaste segrar, friheten någonsin vunnit, torde lika litet kunna bestridas, som det kan påstås, att friheten någonsin vunnit dem mera fullständiga. Föreställom oss en urartad republik, som behöft samma omskapning. Den oligarkiska liga, som förtryckt friheten, skulle här icke suttit lös och förslappad, beröfvad alla andra vapen än den förblindelse, hvori hon lyckats att hålla en bedragen monark. Hon skulle ej fallit förklamad af en enda ljusstråle, en enda kraftyttring af folket. Hon skulle med yttersta förbittring och med hela spänningen af friska jättekrafter fasthållit sig i sin besittning, stått till sista man, sållt till högsta möjliga pris ett lif, som endast kunnat användas till hämd och ej haft att vänta någon förskoning. Striden skulle blifvit en sådan, som vanligen slutar med despotism, då det sönderslitna samballets alla krafter äro uttömda, all medborglig anda sloknad och hoppet utdödt i alla hjertan.

(Forts. c. a. 5.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. Likasom i Spanien straxt efter revolutionen, så äfven här, inga märkeliga händelser; allt går sin jemna gång; folket är stilla och gladt; regeringens bemödande synes vara att uppfylla sina löften och folkets önskuingar; Riksföreståndaren visar sig mycket på offentliga platser och spektakel och emottages med högljudt bifall. Financerna förbättras och Neapolitanska penningar stiga i värde på främmande handelsplatser. Det synes troligt, att den nya constitutionen icke så mycket blifver en afskrift af den Spanska — ehuru denna nu på hög befallning öfversättes och tryckes — utan fastmer blott stödd på samma grunder med den. Så mycket vet man, att vår kommer att stadga två punkter, som ej finnas i den Spanska, nemligen fullkomlig religions- och tryckfrihet. Man undrar imedlertid, hvarföre just denna constitution blifvit begärd och antagen, då man hade en redan år 1815, å den mot norra Italien lågande arméens vägnar, af Generalerna Carascosa och Pignatelli Strongoli fordrad, af Murat med-

gifven och redan då i Italienska tidningar aftryckt constitution, samt ännu en, som af Engelsmännen blef garanterad vid nuvarande Konungens återställande och som stödde sig på äfven samma grundsatser, som den förenämnde, nemligen personlig frihet, tryckfrihet, äganderättens helgd, beskattningsrätt, Jury och Ministrars ansvarighet. Sicilien vill icke veta af den Spanska constitutionen och fordrar den till den Engelska sig närmande parlamentariska, hvilken Konungen gaf ön, redan då han flyttade residentet till Palermo. Äfven där på ön hade en orolighets-ände visat sig hos trupperna. I Palermo hade gäsningen stigit till den grad, att den af regeringen ditskickade General-Directorn Naselli lopp fara att köras bort eller misshandlas, och Hert. af Calabrien påskyndade sin afresa. Ifrån Paris berättas, att redan d. 4 Julii garnisonen i Messina satt up den trefärgade cocarden. Sicilien vill aldeles icke emotaga några lagar af Neapel, utan anser sig i många afseenden såsom icke förenadt med eller afhängigt af detta rike, nästan i samma förhållande som Norrige till Sverige.

Afjordt lärt vara, att revolutionen är ett verk af arméen och de bildade klasserna, hvarföre ock (som en tysk tidning anmärker) de lägre klasserna ännu icke blandat sig egentligen deri, utan förhålla sig stilla, ingen ting gjort, utan blott hurrat åt det, som är gjort. Man har anmärkt, att de män, som stå i spetsen för revolutionen, Giuntan och den nya Ministären (Pepe, Carascosa, Deffeo, Zurlo, Ricciardi, Filangieri) äro bland landets första lärda och litterärer. Numera tviflar man icke, att Carbonari (Kolarne) hufvudsakligen verkat i hvälfningen. (Ifrån Tyskland kallas till och med Constitutions-arméen "Carbonari-arméen.") Den antagna national-flaggan består af deras färger, bland hvilka den svarta betecknar de utsläckt kolen, den röda de glödande, och den blåa sjelfva lågan.

Den fordnä Giornale delle due Sicilie, som nu tagit namn af Giornale Constitutionnal, berättar, att, vid den allmänna illuminationen af Toledogatan, Påfliga Nuntiens hotel utmärkt sig i pragt. — Skatterne äro hämtade från skeppen i hamnen, och flera kistor med guld och silver äro åter förda i land och nedsatta i banken. — Det var Gen. Filangieri, som framträdde för folket och genom föreställningar förmådde det att afstå, då det fordrade att se Konungen, som i anscende till sin höga ålder och sjuklighet icke kunde visa sig. — Alla Murats f. d. höga embetsmän hafva utan undantag blifvit återställda i deras

värdigheter; äfven Begani, som 1815 ännu i några månader försvarade Gaeta mot Konungen. — Furst Cariati, som ankommit till Wien, skall vara af den nya regeringen bestämd att där såsom Ambassadeur aflösa Furst Ruffo. Bliir interessant att se, om han emottages och erkännes.

Sednaste underrättelserna från Neapel äro af d. 14 Julii. Dagen förut hade Konungen inför Giuntan högtidligen besvurit constitutionen. Det fullkomligaste lugn herskade.

Norra Italien. Öfver Frankrike och Tyskland hafva kommit hvarjehanda rykten om oroligheter och märkeliga händelser äfven i denna del af halfön. Påfven skulle vara död; i Genna en revolution hafva utbrustit och staden förklarar sig för republik, gäsning herska i hela öfra Italien; många arresteringar ägt rum i Venedig; Franska regimenter marchera mot gränsen o. s. v. (hvilket sista dock af sednare underrättelser vederlägges).

Spanien. Cortes's arbeten fortgå ostördt och snabbt. Vältalighet har icke utvecklat sig så vid deras debatter (om man kan gifva detta namn åt deras öfverläggningar), som vid Franska och Engelska representanternas, emedan hon icke varit af nöden. En representation, där partier icke finnas, som föda bitterhet och göra stora talenters ansträngning nödvändig, utan där endast beslut fattas, i lugu enighet och efter blotta meddelande af uplysningar, förefaller oss icke så intressant, som de i norra Europa hittills vanliga valplatsar för passioner och olika intressen. Om partier ock finnas i Spanien, hafva de dock icke ännu visat sig i Cortes's öfverläggningar. — D. 11 Julii förelög D. Mart. de la Rosa tacksägelse till den afgångna regerings-juntan. D. Moscoso ville hafva den utsträckt till provincial-juntorna (hvilkas göromål äfven uphört) och Leonska arméen. D. Arispe trodde, att man borde väl uppskjuta den säkerligen förtjenta tacksägelsen, till dess man undersökt en juntas handlingar, hvilken haft hela rikets ärenden under sin förvaltning. Rosa's motion blef också förkastad med 74 röster mot 72. — I anledning af flera förolämpningar mot Cortes i allmänna blad, har väl fråga uppstått om författarnes inställande inför skranket; men de flesta deputerade funno sådant obehörigt, då censurjuntor och domstolar finnas. — I sin framställning af budgetten har Finance-Ministern väl icke uttryckeligen nämnt något om statsskulden; men ändock låtit märka, att hela skulden till Holland borde erkännas, utan åtskillnad mellan de lån, som blifvit gjorda 1807 och 1815. — D. 12 sysselsatte sig Cortes med bildande

af den domstol, som enligt 52 § i deras Riksdagsordning skall slita tvistigheter dem emellan. Finance-Ministern urskuldade sig att hafva (hvad som endast tillkomme Cortes) öpnat ett lån af 40 millioner, hvarpå blott fem blifvit teknade, emedan Cortes's garanti felade. — D. 15 framlade Krigs-Ministern det bedröfliga tillståndet af arméens personal och förråd. Infanteriet stiger till 87,779 man, Cavalleriet till 6338; truppernas underhåll kostar 353 mill. realer; Amerika måste ännu hållas på krigsfot; sedan 1815 äro 42,117 man afsände dit mot insurgenterna; artilleri-förråden skulle knappast räcka för en bataljdag. Sjö-Ministerns berättelse är icke mindre bedröflig. — Lagförslaget om beslutets återkallande, i afseende på D. Francisco de Paula's och dess systems uteslutande från thronen, är läset för andra gången och antaget; Erkehertiginnan Marie Louise nämndes icke.

Ett contrarevolutionärt parti (underblåst af den "Apostoliska Juntan" i Portugal) har velat anställa blodscener i Galicien; men militären hade hindrat det och några prester voro gripne. I allmänhet är dock lugnt i hela riket, och entusiasmen för Konungen fortfar. Från Cadiz skrives, att penninge-väsendet alltjemnt förbättras och att vales stiga i värde. Om målet angående den mördade skiltvakten vet man ingen ting med vissnhet. De arresterade äro alla af de bästa familjer, och det förslag, hvarför man anklagar dem, synes alldeles otroligt.

Frankrike. Sedan Kamrarna nu äro skilda, bestå nyheterna från Frankrike i nästan ingen ting annat än utnämningar och annat officiellt. — Fulsilieren Imbert, som sköt Lallemand, är af domstolen frikänd. Tre af de i Rennes arresterade Studenterna äro förvista till domstol och anklagade för upror. Det rykte har varit utspridt, att de Pradt blifvit arresterad för sin sista skrift. — Flera Censorer hafva begärt afsked.

Fråga har förevarit i Pairs-Kammaren, innan dess session nu slutades, om en Pair kan arresteras. Öfverläggningen upstod i anledning af två Hertigar, som icke ville betala några vaxlar. Utskottet trodde, att de ej kunde häktas.

Tyskland. I anledning af flera deputerades fortfarande vägran att besvärja constitutionen, har Darmstadtiska regeringen för Ständernas båda Kamrar framlagt ett lagförslag, för att genom nya val i de districter, som ännu icke äro representerade, ändtligen göra andra kammaren fulltalig. Förslaget antogs och innehåller, att de, som ännu, då det träder i verksamhet, fortsara i sin vägran, äro icke valbara för innevarande landtdag. Innan detta kunde genomdrivas, kostade det dock häftiga debatter.

Stockholm. Under sistl. vecka, eller från d. 5 till d. 12 dennes, har från härvarande Metallvåg blifvit dels utläreradt dels under lastning lig-gande circa 10,400 Skeppund.

Uppgift ifrån Stockholms Stads Järn- och Metall-Våg Ult:o Julii 1820.

	Stång-jern,	Manu-factur.	Kop-par.	Mes-sing.	Bly, Alum, Vic-triol, m. m.		Stång-jern.	Manu-factur.	Kop-par.	Mes-sing.	Bly, Alum, Vic-triol, m. m.
	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.		Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:d.	Sk:d.	Sk:pd.
Behållningen i-från år 1819	79,371.	36,566.	857	352	1,046.	Utvägt och ut-cläreradt till In- och Utri-kes orter, se-dan årets bör-jan - - -	101,376.	16,449.	3,485.	230.	3,274.
Ankommit se-dan årets bör-jan - - -	121,555.	13,098.	3,320.	218.	3,362.	Behållningen, Ult:o Julii -	99,550.	33,215.	1,692.	270.	1,154.
	200,926.	49,664.	4,177.	550.	4,408.		200,926.	49,664.	4,177.	550.	4,408.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 17 Augusti.

Sine ira, studio et metu.

Till Red. har följande handling blifvit insänd:

Afskrift.

Stormågtigste Allernådigste Konung!

Till underdånigste ålydnad af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Circulär-bref under den 15:de Augusti 1810, får jag i underdånighet tillkännagifva, det någon öfverenskommelse att genom entreprenad bestrida hållskjutsen inom detta län, icke kunnat träffas, utan hafva håll- och reserveskjutsnings-skyldige på landet samt Borgerskapet i Umeå stad, genom deras deputerade yttrat sin önskan, att ingen ändring i densamma utgörande för det närvarande måtte göras, hvartill jag förmodar den nyligen förhöjde skjutslegan, till en del, är orsaken, och som tyckes vara svarande emot varupriserne här å orten, samt det med skjutsningen förenade besvär, endast Författningarne behörigen efterlefvat.

Med djupaste undersåtlig vördnad, trohet och nit frambärdar

Stormågtigste Allernådigste Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte

G. EDELSTAM.

MAGN. WILH. CYGNEUS.

Westerbottens Lands-Cantzli i

Umeå den 23:de Junii 1814.

Att förestående Afskrift är enlig med det å Westgr-

bottens Lands-Cantzli förvarade conceptet, samt att Expeditionen härifrån afgick i Junii 1814; intygar

Ex officio

MAGN. WILH. CYGNEUS.

Häraf synes således, att Westerbottens läns Landshöfdinge, inom förelagd tid, fullgjort hvad Kongl. Circuläret af d. 13 Aug. 1810 bjuder, då deremot Kongl. Kammar-Collegium i dess underd. utlåtande d. 5 sistl. Maji (se N:o 43 af denna Tidning) sagt, att verkställighet af högstberörde nådiga circulär ännu d. 31 Aug. 1815 saknats för alla län, utom Upsala, Södermanlands och Östergöthlands. Denna motsägelse kan förklaras derigenom, att den här intagna underdåniga berättelsen af Konungens Befallningshafvande i Westerbottens län, ehuru i rättan tid inkommen till vederbörlig expedition af Kongl. Maj:ts Cantzli, dock icke åtföljt den nådiga remissen d. 31 Aug. 1815, utan först år 1818 blifvit till Kammar-Collegium öfverlemnad.

POLITIK.

(Forts. och slut fr. N:o 65.)

Endast i monarkier är det möjligt att uprätta en fallen frihet utan denna grufliga strid. Huru skulle dess utbrott i Sverige vid Adolf Fredriks död kunnat hindras, om ej Gustaf den Tredje fått vända sig till ett folk, som var vant att lyda Konungar? Och

huru skulle Frankrikes revolution urartat till alla dessa grusligheter, om Ludvig den Sextonde, lika upplyst med Gustaf den Tredje, eller undervisad af tidens lärdomar och andras olyckor, såsom Spaniens och Neapels Konungar i denna stund, velat antaga sig folkets och tidsandans sak emot det parti, som missledde honom — om han, med ett ord, lärt att göra sig till konstitutionel Konung?

Men huru stark, invänder man, var icke den oligarkiska ligan just under denna Frankrikes hvälfning, som dock var en monarkis revolution! Hvad vill det då säga, att denna ligan skulle sitta så lös och förslappad under monarker? — Den var stark i Frankrike, genom förbindelse med Konungen, likasom den öfverallt kan bli, der en Konung finnes, som vill uppoffra sig för henne. Men man bör hoppas, att den olyckliga Ludvig var hennes sista krönte offer. Hans exempel, sammanhållet med Konungarnes i Spanien och Neapel, bör vara tillräckligt. Från denna stund kan ingen Konung finnas, som tvekar i valet mellan dessas olika öde.

Och intet folk kan finnas, som ej ser, att Monarkernas interesse är ett annat än deras förförars, än aristokraternas. Att Konungarne tillhöra folken, det är det stora resultatet af allt; och folken måste lära, att de lefva i sina Konungar, såsom i sina högsta representanter, att deras makt är en skyddsmakt för friheten, en ojemförlig garanti för lagarnes makt, och den ädlaste bild af allt hvad staten har värdoadsbjudande och heligt.

Republiker bestå endast genom politisk dygd (mer och mindre skiljaktig från den moraliska) — och just därför består aldrig hos dem den politiska dygden. Låt henne slippa att bära hela tyngden af samhällsbyggnaden — och hon skall långt lät-

tare trifvas. Vi tro ej, att tidens stora händelser berott af politisk dygd. De skulle, enligt vår motståndares mening, hafva berott af blott trötthet vid oket. Vi anse upplysningen för deras enda källa, och sjelfva ledsnaden vid oket härleda vi så mycket heldre från samma ursprung, som vi ej vilja bestrida sannfärdigheten af exemplen, från Danmark och Liffland, der bönderna ville förblifva slafvar, emedan de, ehuru säkert tillräckligen kännbart tryckte af oket, saknade begrepp om friheten och dess värde *). Om nu så mycket kunnat göras utan den politiska dygdens medverkan, om sjelfva depravationen under franska skräcksystemet ej förmått utsläcka det begär efter frihet, som herrskar i alla själar, medborgliga eller egoistiska, och utkräver sin rätt, så snart idéen om frihetens möjlighet upklarnat; vore det då klokt att försmå den stora kraft, som redan verkar och, missnöjd med de skapelser, hon frambringar, ällas att sätta i verksamhet endast den politiska dygden, innan man sett några tecken af dess tillvarelse eller vet, huru snart man ens kan hoppas, att den skall existera?

Vare likväl härmed hvarken sagdt, att den politiska dygden är öfverflödig, eller hoppet om henne försvunnet. Det endast tro vi, att hon nu mera icke frambringas på samma sätt, som hon blifvit frambragt, der hon fanns, när republiker genom henne existerade. Hon skall komma, men, likasom allt i närvarande tid, genom indirekta medel. Hennes väg kan ej mer af någon Lykurgus, någon Romulus utstakas. Det grundämne, som i henne skall utvecklas, är oss bekant; men formen, som det går att taga, beror af den oändliga organiska

*) Likasom mången påstår, att Svenska bonden älskar gästgifveri-skjutsen.

utbildning, hvars tid är inne, och i hvilken samhället och människan och alla hennes förmögenheter gemensamt inbegripas. Så mycket se vi, att ljuset, och icke fördomen, — allmänligheten, icke ensidigheten — fördragsamheten, icke fanatismen, komma nu att ingå i den medborgliga dygdens väsende. Hon skall framträda, icke, såsom fordom, klädd i en viss liten folkstams anda, utan i hela mensklighetens.

De menskliga förmögenheternas friaste möjliga arbete är det element, hvori hon skall upväxa, och den statsform gynnar henne mest, der detta arbete, i största trygghet, kan mest allsidigt bedrivas. Vi tro icke, att en sådan form är den republikanska och vi anse derföre icke republikerna såsom de förnämsta medlen att i våra dagar utveckla denna dygd, på hvilken de vilja grunda sitt bestånd.

Deremot är ingen kraftyttring, ingen frihet, ingen verksamhet vådlig i en lagbunden monarki. Det är denna frihet, denna möjlighet af obegränsad kraftspänning i hvarje väg, utan störande af statens lugn, som frambragt det ojemförliga fenomenet England, utan att alla dess brister i öfrigt kunnat störa denna gränslösa utveckling.

Hvad vore väl världen, om den, i stället för detta förvånande fenomen, som kastat sina strålar öfver hela menskligheten, ej sett annat än republiker, sådana som vår författare upräknar, hvilkas varelse, slutet inom dem sjelfva, varit en härmning af förflutna tider, men i det närmaste likgiltig för deras egen och för den öfriga världen? Eller är det, kan hända, genom den nya upfinningen af så kallade *republikanska monarkier*, som man vill föra de europeiska folken framåt på tidens bana, i händelse den mera *egentliga* republikanismen skulle finnas otjenlig, såsom ledande endast tillbaka? Är fråga blott om namnet; så må

det gerna medgifvas, att all fri författning förtjenar att heta republik. Vill man åter rubba monarkiens grundval och beröfva monarken något af styrelsemakten, för att lägga det i folkets händer; då tillskapar man tvifvelsutän den största oformlighet, bereder den vådligaste strid och slitning mellan statskrafterna, som någonsin kan uppstå. Man tillegnar sig republikernas förderligaste lyte i ännu högre grad, än de sjelfve halva det, utan att man vinner något af deras fördelar.

Till slut nu den frågan, som man utmanar det monarkiska systemets vänner att besvara: "hvad utväg har en konstitutionel nation att taga, då dess styrelse ej längre vill vara konstitutionel, och *kan* vara annat?" — Vi medgifva, "att despotismen och oligarkien äro mest tryckande, mest afskyvärda, då de under frihetens luf och i konstitutionella former kränka konstitution och lag eller tillåta deras kränkning af fränka subalterner." Men vi sakna bevis, att sådant ej sker lika lätt i republiker som i monarkier; och skillnaden är blott, att hvad som sker i de förra är oändligt svårare att bota. Ingen President, ingen Senat börjar der förtrycka, innan de vunnit för sig ett förtryckande parti, så starkt, att det utan statshvälning ej kan störtas. En Monarks minister handlar deremot på eget bevåg. Det parti, han behöfver, är bifall af sin Monark; och detta vinnes icke genom annat än öfvertygelsen om folkets bifall. Missledes denna öfvertygelse; så är det genom ett onaturligt grundfel i författningen, brist på yttringsfrihet för den allmänna viljan. Och äfven detta hjälpes oändligen lättare, än man revolutionerar sig till förbättring af en urartad republik.

Korteligen: vi tro, att monarkier, som en gång blifvit *verkligen* konstitutionella, måste alltjemt förbättra sig, men att lyert-

om republikerna alltid skola hafva det öde, de alltid haft, att efter hand försämras. Vi veta, på hvilken höjd nordamerikanska fristaterna stå; men vi tro ej, att de i konstitutionel fullkomning stiga, hvaraf följer — att de måste småningom sjunka eller omskapas, emedan, såsom ej för ofta kan påminnas, ingen ting står stilla. Vi veta också, huru mycket som kan argumenteras om våda för den engelska friheten; men vi kunna ej derföre uphöra att beundra, huru en inkräktande makt, med det största välde på jordklotet, med så ofantliga slafländer under sin spira, kunnat så länge lemna så mycken frihet oförtryckt. Och vi anse ingalunda för säkert, att icke Englands allmänna anda ännu segrar öfver hindren för Englands frihet, bland hvilka bristerna i fulländningen af en konstitutionel form ej äro de minsta. De vådor för Englands frihet, som ligga i dess omåttliga verldsvälde, komma säkert ej att existera för andra fria folk. Att de skola uphöra för England sjelft, blir en oundviklig följd af den allmänt stigande civilisationen.

Följande handlingar hafva blifvit insända, och Red. som trott dem kunna intressera, i anseende till ämnets ömmande beskaffenhet och dess likhet med hvad man annorstädes kan få se och höra, har ej velat neka dem ett rum.

Afskrift.

Till Landshöfdingen i Stockholms Län.

CARL JOHAN &c.

Wår Ynnest &c. Wi hafva i Nåder låtit Oss föredragas Edert den 5 i sistl. månad afgifna underdåniga utlåtande angående en af Gaddersta och Walla Byamän på $4\frac{1}{4}$ mantal samt innehafvaren af Stensta utjord i Skaptuna socken, Semminghundra härad och

det Eder i Nåder anförtrödda län, i underdånighet gjord ansökning, att, i anseende till den förlust af deras vexande gröda, som ett den 2 Augusti förledit år inträffadt hagelfall medfört, deras kronoutskylder för samma år måtte antingen helt och hållet eller till någon del efterskänkas, eller ock indrifvandet af samma utskylder få anstå i två eller tre år.

Och hafve Wi, som funnit någon eftergift af sökandernes resterande Kronoutskylder för sistl. år icke kunna beviljas, velat Eder härmed i Nåder anbefalla, att vid deras indrifvande, under iakttagande af Wår och Kronans säkerhet, förfara så varsamt, som sökandernes belägenhet kan påkalla. Vi befalle &c. Stockholms Slott den 13 Julii 1820.

Under Hans Majts

Wår Allernådigste Konungs och Herres frånvaro, Dess Tillförordnade Regering.

FR. GYLLENBORG, CL. FLEMING,
CARL LAGERBRING, A. G. MÖRNER,
C. D. SKOGMAN.

Euligheten med det uti Kongl. Handels och Finances Expeditionen förvarade concept till Höga originalet, intyggar
FREDR. E. HEDER.
T. f. Registrator.

Kongl. Maj:t fann väl således icke någon eftergift af Kronoutskylderna för de olycklige kunna heviljas; men anbefalldes dock *varsamhet* vid deras indrifvande, i anseende till de sökandes belägenhet. Detta kunde också förutses af hvar och en, som kände förhållandet, i synnerhet om han kände den underdåniga ansökning, hvarå resolution väntades, och varsamheten (d. v. s. så mycken skonsamhet, som med lag och statens säkerhet möjligen kunde förenas) var redan en mänsklighetspligt, innan den blef Kunglig befallning. Om executiva åtgärder mot de sökande således varit alldeles oundvikliga, så tyckes dock, att den största för-

sigtighet bordt iakttagas, tiden väljas så, att spekulanter vid inträffande utmätningss-auctioner beqvämigen kunnat infinna sig o. s. v. Med denna försigtighets iakttagande torde dessutom fordringsägarna, vare sig Kronan eller enskilde, ej hafva varit missnöjda. Huruvida den blifvit iakttagen, lemnas åt hvarje läsare att sluta af följande handling:

Kungörelse

Å nedannämde dagar tider och ställen, kommer genom öppen Auction till den mest-bjudande att försäljas, följande för skuld *) sequestrerad lös egendom enligt restlängd och utslag nemligen:

Måndagen den 17:de innevarande Julii kl. 2 eftermiddagen i Bergby och denna Socken hos Bonden Jan Jansson, en Kopparbrännvins-panna, — likaledes försäljes vid samma tillfälle en ridhäst tillhörig Rusthållaren Anders Andersson i Helgåby.

Samma dag kl. 4 eftermiddagen i Gäddersta hos Bonden Anders Ersson en Kopparbrännvins-panna och 2:ne dito, tillhöriga Bönderne Eric Andersson och g:l. Anders Persson i samma by; äfvenledes försäljes en skodd vagn, som i mät blifvit tagen hos Torparen Lars Mårtensson i Stensta.

Tisdagen den 18:de innevarande Julii kl. 5 eftermiddagen hos Anders Andersson i Walla, en ko, 2:ne får, samt en brännvinspanna, som blifvit sequestrerad hos Anders Mårtensson i samma by.

Samma dag kl. 5 eftermiddagen, hos Bonden Anders Ersson i Särsta, en större kopparkittel, 2:ne vagnar, ett par kjälkar och en skodd åka; — vid samma tillfälle försäljes följande i mät tagna egendom hos Bönderne Anders Ersson i Erpesta och An-

ders Ersson i Gäddersta, bestående af 2:ne hästar, en vagn, en spegel, och 2:ne mans klädesröcker.

Onsdagen den 19:de dennes kl. 2 eftermiddagen i Åckelsta hos Bonden Jan Ersson, en skodd vagn, samt en brännvinspanna, en brun häst, en färd-åka, 4 st. hjul, och en brun manssortut, som blifvit i mättagne hos Bönderne Jan Ersson i Wasa, Eric Andersson i Fröby, inhyses David Danielsson i Kagsta och Sockenskomakaren Brodin på Ista ägor.

Samma dag den 19:de dennes kl. 5 eftermiddagen hos Torparen Eric Sten i Brådskan och Lunda socken, 2:ne skåp, en väggklocka, grytor och pannor, en kista, en diskhyll, och trästolar m. m.

Thorsdagen den 20:de innevarande Julii klockan 5. eftermiddagen i Bista och Widbo socken, hos Bonden Anders Andersson, hvarjehanda husgeråder af skåp, bord, sängar, soffor, och stolar, koppar, tenn, järn- och trävaror, hästar, kor, får och svin- kreatur, åke och kjörredskaper, jemte åtskilligt diverse; jemte en kopparkittel, ett tennfat och en svart siden qvinsklädning, tillhörig Torparen Eric Mattsson i Uppången och Skomakaren Brodin på Åsen.

Och erindras hugade köpare att betalningen för inropen erlägges genast på stället vid varans inrop. Bergby den 8:de Julii 1820.

D. G. BAHRMAN.

Den första anmärkning, som framställer sig, efter genomläsning af denna Kungörelse, är den, att auctionisten måtte hafva haft förfärligt brådtom, då auctioner på särskilda ställen å landet blifvit utsatte med så korta mellanskof som två timmar. Den, som haft penningar och tid att speculera på varor å flera än ett af de nämnde ställena, måste således hafva fått skynda sig,

*) Till hvem? det följande ordet Restlängd synes tillkännagifva, att Krono-utlagor utgjort åtminstone någon del af skulden.

för att följa auctionisten. Den andra anmärkningen är, att auctionerna blifvit ut-satta under sjelfva andtiden, då svårligen någon landtman haft tid att biva dem. Man kan icke föreställa sig, att fordrings-ägarna, om de kunnat, dock för sin egen fördels skull velat föreskrifva, att försäljningen skolat ske, under så ogünstiga ut-sigter till god betalning för varorna.

Dessa reflexioner, hvartill kunde läg-gas många fler, hafva icke blifvit fram-ställda för att anklaga någon embetsman för olagligheter. Exemplet är valdt, icke af partiskhet *mot* embetsmannen, som är i fråga, eller *för* dem, hvilkas husgeråd och kreatur blifvit försålde — man känner in-gendera —; det är anfördt dels såsom ett prof på nöden i landet, dels för att ge medborgaren ett ämne för eftertanka i afseende på dylika embetsmannas-åtgärder i allmän-het. Äfven den absolut nödvändiga sträng-heten sätter magten i ett obehagligt förhål-lande till folket. Om nu den olycklige ser en viss sorglöshet, ett slags obarmhertighet, hos den, som mot honom utöfvar magten; så blifver förhållandet ännu obehagligare. Varsamhet har, i dylika mål som det i fråga varande, aldrig varit högre att recommen-dera, än i en tid, då pluraliteten af lan-dets jordbrukare är färdig att genom utmät-ning, för innestående krono-utlagor eller skulder till magasins-directionen, förlora de saker, som ensamme sätta dem i till-fälle att fortsätta sitt näringsång och *någon-sin* vidare betala krono-utlagor eller annat.

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Det enda ämne för upmärksam-het är Drottningens sak. På förändringarne i Öf-verhusets sessions-rum har arbetats ifrigt, emedan de skolat vara färdiga till andra läsningen af de-gradations-billen, som sker just i dag. Under-rättelserna gå till d. 4 dennes.

Addresser hafva dagligen inkommit till Drott-ningen, hvars svar varit ganska märkliga. I det till Sunderlands invånare heter bland annat: "En nedrig conspiracy mot min heder och mitt lif har länge existerat och blifvit upspunnen här i landet, där man sökt vinna sitt ändamål genom alla de lågheter och lögner, man här kunnat sam-la; men då det ej ville förslå, har man heutat hit en skock menedare från fasta landet. Det allmän-nas väl är förenadt med bevarandet af mina rätt-igheter. Det allmänna tyranniet börjar med en-skildas förtryck. Kan den första medborgariinnan i riket beröfvas sina rättigheter, dethroniseras, de-graderas, dess ägtenskap uplösas, genom en act af godtycket: så skola landets fri- och rättigheter skakas i sina grundvalar och detta fordom fria folk, såsom de uslaste slafvar, underkastas en oför-skämd regerings spira." I svaret till invånarne i Köpingen Lewes förekommer: "Jag har märkt, att förlusten af den afslidne vördnadsvärde Konun-gen var verkligen oersättlig; ty han stod såsom en skyddande ängel mellan mig och en förföljande grymhet. Mina fienders ränkor understödjas af en faction, hvilken, lik en gnagande makt, ätit sig fast vid den allmänna välmågans skattkista. Hade jag velat nedlåta mig att blifva ett verktyg i dess hand eller låna mig åt dess smutsiga afsigter; hade jag kunnat afvända dess hämnd. Eftertanka och erfarenhet hafva lärt mig, att jag aldrig bör gilla någon sects ensidiga åsigter eller något partis egennyttiga förslag. Denna allmänna välvilja, som eldar mitt hjerta, skall visa sig i mitt upförande, och aldrig skall jag glömma, att en factions Drott-ning endast är Drottning till hälften."

Under klockringning och kanoners dån har Drottningen d. 3 flyttat till Brandenburghouse i Hammersmiths församling, som om aftonen var illuminerad. — Londonska borgerskapets äldste hafva beslutit en ny petition till Öfverhuset, i stället för den, som förklarades ej kunna mottagas i anseende till fel i formaliteterna. Vid öf-verläggningen beslöts, att borgerskapet äger ingifva petitioner öfver hvad besvär som helst, och att de ej böra förkastas för origtiga formaliteter; att de-gradations-billen är stridande mot rikets constitu-tionella rättteggingsordning. — Vid skrädde-embets-årsmiddag d. 2 hade den skålen, som vanligen är den andra, nemligen "för Drottningen och Kongl-huset," blifvit glömd. Då begyntes gräl; plurali-teten voterade, att Drottningens skål skulle icke drickas; ett parti påstod det; grälet blef allt hetare och hetare, och sällskapet skingrades. — Vitt-

nen möt och för Drottningen ankomma dagligen; två af de sednare hade gjort resan från Majland till London på sex dagar, oaktad svårigheten att få Österrikiska pass. Två kypare från Triest hafva afrest, för att vittna emot Drottningen. Utom fri resa, hafva de 10 Francs om dagen. — Flera ansedda parlaments-ledamöter skola hafva i sinnet en motion, att i degrationsbiller måtte intagas, det ingen af contrahenterna, i fall billen går igenom, får åter gifsta sig.

Neapel. Giuntan är formerad och d. 13 afjade Konungen, Riksföreståndaren, de öfriga Kungliga Prinsarna, jemte Giuntan och de höga embetsmännen, i slottsapellet, i Öfverhofpredikantens händer, deras högtidliga ed på constitutionen.

Det var just d. 1 Julii, den hel. Theobalds, Carbonari's skyddshelgons dag, som revolutionen bröt ut. — Presten Minichini har i flera år rest i Frankrike, Spanien och England, för att stüdera deras constitutioner. Han har förklarar sig icke önska någon befordran eller belöning; han vill blott lefva i lugn, lycklig att hafva bidragit till fäderneslandets lycka. Detta exempel har funnit efterföljd. General Pepe har blott på två månader emottagit General-commando öfver arméen. På hans begäran i arméens namn, är General Capitaines-embetet uphäfvet, så snart den hundradeårige Gen. Capitainen Dannero dör. Denna titel förde Nugent, hvilken lærer hafva rest till Malta. Han räddades af Engelska Ministern, hvilken reclamationer honom, såsom född Storbrittansk undersåte. — Furst Cariati har, med oförrättade ärenden och utan att hafva fått audience hos Kejsaren, endast hos Metternich, återrest från Wien. Det säges, att Ridder Tocco skall med lika uppdrag gå till Paris och London.

I afseende på Sicilien har man stridiga rykten. D. 22 Julii berättadet i Genua, att hela ön var i resning och förklarar sig oafhändig af Neapel. Flera rika Sicilianska godsägare, som vistas i Neapel, skola hafva protesterat mot den nya constitutionen, hvarigenom de förlora sina privilegier. Imedlertid var, enligt directa underrättelser, allt lugnt i Palermo d. 12 Julii.

Det påstås, men kan dock icke uppgifvas som säkert, att Generalen Furst Campana står i spetsen för en anticonstitutionel armé-afdelning.

D. 13 Julii flöt blod i hufvudstaden, för första gången efter revolutionen, dock utan sammanhang dermed. Den stora saken är ännu obefläckad (säger en ifrig Engelsk Ministeriel tidning). 330 man af Regimentet Farnese, hvilket hade fått or-

dres att gå till Gaeta, vägrade att gå, kastade sig utom murarna, och genomströk staden hotande. I en förstad blef den uphunnin af ett cavallerieregimente och en strid upstod, hvori 36 af de uppstudsiga dödades och många sårades. De öfriga återfördes fångna och skola decimeras. Ehuru händelsen tilldrog sig i en af de sämsta delar af staden, betjente sig dock icke folket af oväsentet, för att begå excesser, utan höll sig aldeles stilla; hvilket gaf en ännu starkare borgen för folkets fredliga tänkesätt och lugnets bibehållande. Tyska tidningar berättar förlöppet så, att en bataljon af Reg. Farnese, som skulle gå till Mola di Gaeta, begynte, vid Ponte della Maddalena, att vägra gå, oaktadt Gen. Filangieris upmaning. Han satte sig då i spetsen för Regimentet Ferdinand och högg in på bataljonen. 30 man föllo, 50 sårades och många jagades i sjön. Filangieri skall sjelf vara sårad.

Norra Italien. Öfver Brüssel berättas, att all communication mellan Majland och Neapel var afbruten. Man väntade, att Österrikiska trupperne i Italien skulle i största hast förstärkas. Majlands garnison består af Ungerska regimenter; hvaremot de Italienska användas i andra delar af Österrikiska staterna. Från Wien talas om en observations corps i Lombardiet. Säkert är, att flera regimenter äro på marche dit.

I Rom är väl lugnt, men man fruktar oroligheter i alla de provinci, som fordom tillhört Konungariket Italien. I Ponte Corvo och Benevento, kyrkostaten tillhöriga; fastän inneslutua inom Neapels gebiet, har varit en allmän resning; Neapolitansk milice inkallades af de uproriska i Ponte Corvo och kom; Läkaren, Fältskären och Apothekaren stodo i spetsen för resningen; Gouverneuren bortjagades. I Benevento var det en bankerutterad Krigs-Commissarie, Velante, som anförde uproret, färdref Påfvens Delegat och hos Neapels regering anhöll om Beneventos införlifvande med riket. Han fick afslag, och från Neapel utfärdades sträng befallning till alla rikets invånare att ej blanda sig i granstaters inre angelägenheter. Allt sedan är fullkomlig anarki i Ponte Corvo och Benevento. — Imedlertid ske också besynnerliga saker i sjelfva Rom: Kyrkor och helgonbilder bestjålas; präster och munkar vilja åt hvarandra med knifvar; täta sjelfmord tilldraga sig, hvilket är aldeles ovanligt; i en vingård nära Ponte Molle höres turkisk musik under jorden (?) o. s. v.

På gathörnen i Genua fanns d. 17 Julii om mårgeonen ett anslag, så lydande: "Genueser! tän-

ken på edra fordna strider för friheten! besinuen hvad som tilldrager sig i Neapel!" Polisen ref ned alla exemplaren, men inga efterforskningar hafva skett.

En Tysk tidning anförer om Neapelska revolutionen. "Det påstås, att saken var länge beredd och att Carbonari varit driffjädren. Man tillägger, att ett försök blifvit gjordt i Turin till constitutionella systemets bästa, och några tro, att Konungarna af båda Sicilierna och Sardinien skola göra gemensam sak vid detta tillfälle. Man märker stora militäriska rörelser i Picmont. Konungens af Sardinien armé består af 50,000 man goda trupper. Starka corpser äro förlagda på gränserna, för att försäkra sakens framgång. Man kan vänta endast ett svagt motstånd af presterskapet, som regerar Kyrkostaten; men ett starkare motstånd kan förutses från Österrikiska regeringens sida. Nyheten om de i Neapel inträffade stora händelser har gjort ett utomordentligt intryck i Mailand, och en lillig oro råder där."

Frankrike. Ryktet har sagt, att Konungen tänkte nämna en Kunglig Prius till Lieutenant Général du Royaume, såsom Konungen i Neapel. Detta anses dock ogrundadt.

Spanien. Vid öfverläggningen hos Cortes d. 12 Julii, om ledamöternas domstol, föreslog D. Moreno Guerra, att man ej borde välja sådana, som varit under förföljelse. Fråga blef sedan, om Prester kunde väljas. D. Villanneva trodde dem böra uteslutas. Erkebiskopen Presidenten svarade: att välja Prester är icke förbudet, ehuru försigtigheten torde afråda det. En mängd förslag äro gjorda hos Cortes, och bland andra: att utlänningars egendom icke må kunna indragas eller sequestreras; att hvarken vid arméen eller hofvet måtte brukas utländska varor; att andeliga gods och mortemain, äfvensom alla kloster, där ej finnas fler än 12 munkar, måtte indragas; att Konungen i alla publika handlingar må kallas Ferdinand den Store; att de stora godsen måtte delas; att fästningarne i Afrika (Ceuta, Melilla och Penon de Velez) måtte afträdas till Marocco, och kostnaderne till deras underhåll häldre användas på en flotta i medelhafvet.

De politiska slagsmålen och morderna inom lifgarderna tilltaga. — Konungen och Drottningen hafva rest till baden i Sacedon. — Krigs-Ministern har begärt afsked; man tror dock, att det icke beviljas. — Biskopens af Valladolid de Mechoa-

can, D. Queipos, afsägelse att vara ledamot i Cortes, är antagen. — I Ateneo Espanol hållas föreläsningar öfver Tyska språket.

Stockholm. Det säges, att H. M. Konungen och H. K. H. Kronprinsen återkomma till Stockholm i de första dagarna af nästa månad. Man har undrat, hvarföre våra officiella tidningar meddelat så få och så korta underrättelser om resan. Man borde veta, att en viktigare angelägenhet icke finnes för medborgare, än att jemnt erhålla underrättelser i ett sådant afseende; och icke blott underrättelser om hvad som redan tilldragit sig, utan öck, så vidt möjligt är, om hvad man har att vänta. Rykten kringföra, att de Kungliga Resande än befinna sig här, än der; att De väntas än hit, än dit; än nu, än då. Misstag och bedragna förhoppningar äro följderna. Önskligt vore derföre, att de, som äro i tillfälle att meddela något, icke behöfve sin kunskap för sig sjelfva.

Hr. Cantzli-Rådet Hegardt har ankommit till Stockholm och emottagit portefeulien för finansärenderna.

Grefve Rumigny, Fransk Minister här, läser gå i samma egenskap till Dresden, i stället för Hr. Latour-Manbourg, som är nämnd till Ambassadeur i Constantinopel. Hr. d'Agont, nu Fransk Minister i Hanover, säges komma att efterträda Gr. R. här.

Från Frankfurt berättas, att Sverige negotierar ett lån. Sådant är imedertid icke bekant här; och allt hvad man talt om föremålet för Hr. Presidenten Frih. Wirséns resa, är icke mer än gissningar.

Under Junii månad har till Götheborgs metallvåg inkommit 28,760 Skeppund jern af alla slag, och blifvit till utrikes skeppning utväget 17,854 Skep. Inventarium till Julii 33,399 Skeppund.

Den genom Helsingholms-målet bekante Vaktmästaren Grönberg afled i fängelset d. 13 dennes.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 21 Augusti.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

(Forts. från N:o 60.)

Till Höglofl. Justitiæ Cancellers-Embetet.

Till fullgörande af Höglofl. Justitiæ-Cancellers-Embetets begäran uti skrifvelse den 25 sistledne Julii, har jag angående den, härifrån till Westerås med fångskjuts afsände, och derstädes afledne, Dahlkarlen Haga Eric Olsson infordrat, samt får den äran härjemte öfverlemna, Chirurgiæ Magisterns, Herr Provincial-Chirurgen N. W. af Grubbens, tillförordnade Vaktmästarens vid Smedjegårdshäktet M. Lundmarks, och Extra Fång-gevaldigern J. E. Lindströms förklaringar, hvilka en hvar på sitt sätt till Haga Eric Olssons afsändande bidragit; äfvensom en behörigen styrkt afskrift af Provincial-Chirurgens den 6 sistledne Julii afgifne Läkare-attest bifogas, sedan Originalen med Skrifvelsen härifrån till Konungens Befallningshafvande i Westerås afgått; samt slutligen åtföljer ett af Skrifvaren Eneqvist och Vaktkarlarne Forssberg och Westerlund meddelt af Vaktmästaren Lundmark inlemnadt serskildt intyg.

För egen del får Konungens Befallningshafvande anföra: att enligt erhållne uplysningar om den ifrågavarande Dalkarlen Haga Eric Olsson, har han, eiter utövat bedrägeri uti Norrige, hvarom åtalet,

då tillgång till ersättning hos honom saknades, likväl icke blifvit slutligen fullföljdt, samt för stöld inom Westerås Län undergången bestraffning, af Konungens Befallningshafvande i Fahlun Län, genom Utslag, som Kongl. Maj:t jemväl i nåder fastställt, såsom lösdrifvare blifvit dömd, att arbeta uti Wadstena, och sistlidne vår dit afförd; men då han ansetts oförmögen till arbete, af Konungens Befallningshafvande i Linköping till hemorten återförpassad, den 10 sistledne Junii till Smedjegårds-häktet ankommit i det sjukliga tillstånd, att han uti fångvagnen måste liggande föras.

På Smedjegården lemnades honom der-efter den sjukvård hans belägenhet påkallade; men som Haga Eric Olsson icke ägde, att derstädes på Kronans bekostnad kvarhållas utöfver den tid, eller längre, än sjukdomens beskaffenhet sådant oundvikligen fordrade; så, och sedan Fångvaktmästaren deruppå anmält, det Haga Eric Olsson omsider i den mån tillrisknat, att, enligt den Läkares yttrande, som har sig sjukvården på Smedjegården anförtrodd, i likhet med hvad denne sjelf äfven skrifveligen intygat, Haga Eric Olsson icke allenast kunde uthärda rörelse i friska luften, utan ock att derigenom honom bereddes en annan uti häktet icke möjlig ytterligare förbättring, lærer Höglofl. Justitiæ Cancellers-Embetet nogsamnt inse, att i denna

ställning Haga Eric Olssons snara afförande utan ansvarighet af Konungens Befallningshafvande icke kunde fördröjas; hvarföre verkställigheten deraf den 23:dje sistledne Junii jemväl följde.

Angående Haga Eric Olssons behandling i öfrigt, och deras åtgärder, som på ett eller annat sätt med honom haft serskildt befattning, synas åter de bifogade förklaringarne innefatta tillräckelig uplysning för ledningen af den närmare forskning och ytterligare undersökning i ämnet, som af Höglofl. Justitiæ-Cancellers-Embetet kan prövas nödig. Stockholm å Lands-Cancelliet den 11 Augusti 1820.

DAN. EDLECREUTZ.

A. R. v. SYDOW.

Till Höglofl. Justitiæ Cantzlers-Embetet.

I anledning af den communication Konungens Befallningshafvande i Stockholms län mig tillställt, af Höglofl. Kongl. Justitiæ Cantzlers-Embetets bref, af den 25 dennes, rörande Dahlkarlen Haga Eric Olsson, får jag afgifva följande berättelse om nämnde Olssons sjukdoms tillstånd, under dess vistande å Smedjegårdshäktet.

Olsson ankom den 10:de sistledne Junii månad till Smedjegårdshäktet, och hade då, en stark diarrhoe, jemte skörbjugg, och hvarföre skörbjuggs-decoct m. m., tillika med stoppande emulsion ordinerades, och fortsattes med skörbjuggsmedlen under hela dess vistande å häktet, men allt efter som diarrhoen afstannade, uphördes äfven småningom med bruket af emulsion, tills sluteligen den 17 samma månad, blott några gånger om dagen, stoppande och magstärkande droppar gafs, till bibehållande af magens styrka, och var han sedan, ända tills den 23:dje på förmiddagen, då han afsändes till Westerås, så frisk, att endast skörbjuggsmedel brukades.

Flere gånger besökte jag Olsson, under denna tid, och nämnde han aldrig för mig, att han hade liggsår, hvilket äfventydeligen synes, att han aldrig haft, i anledning af den rapport om Olssons tillstånd då han ankom till Westerås, som Slotsvaktmästaren Ludevall, jemte vaktkarlarne derstädes afgifvit, ty, oaktadt de sår, som på Olssons kropp förmärktes då han rentvättades, äro af Vagtmästaren nämnde, för *liggsår*, så uplyses strax nedanföre af dessa orden: *utur hvilka alla röda köttet lyste*, att det verkligen var *skrubbsår*.

Man kan ej begära af en Fångvaktmästare, att han bör kunna skilja *skrubbsår* och *liggsår*, men innan man officielt anmäler en sådan sak som denna, borde ordentlig Läkarebesigtning å den dödas kropp af vederbörande Läkare, på stället, verkställas, så brukas åtminstone i Stockholms Län, ty då hade det straxt blifvit känt, hvad nu är uplyst, af dessa i rapporten omnämnde sårs utseende, nemligen: att ofvannämnde Olsson blifvit under transporten illa tillsedd, och att detta vårdslösa förfarande varit en orsak, både till de så kallade *liggsåren*, som till hans, å nyo påkomna diarrhoe, efter i samma rapport står: *att dess kropp var omgifven af stank och orenlighet, och att Skjutsbondens hästfeder var förderfvadt, af denne i sin fyllning, nedbäddade usling.*

Till vidare bevis på, att desse sår ej varit annat än skrubb- eller skaf-sår, upkomme af ett vårdslöst handhafvande och försummadt tillseende under transporten, samt af fortsatt resa utan allt uppehåll och hvil, är, att då han Olsson efter ankomsten hit ifrån Nyköping, rentvättades af vaktkarlen Forssberg, biträdd af en arrestant, fanns å honom ej annat än några skrubbrufvor på benen, och liten rodnad på häften, äfven af åkningen upkommen; — om

sedermera 12 å 15 liggsår, möjligtvis hade uppstådt, under de 13 dagarne han var å häktet, hvarunder han blott var sängliggande något öfver åtta dar, skulle dessa naturligtvis vara i sin början, således *orena sår*, och ej emot sitt slut, sedan de blifvit renade och begynna läkas, ty *då lyser röda köttet*; man kan ej föreställa sig, att så många liggsår skulle af sig sjelfva, på så kort tid, kunnat renas och vara i läknings-tillstånd, då *för det första* karlens skjörbjuggsställning motverkade läkningen; — *för det andra*, att aldrig några medel blifvit emot dessa, så kallade liggsåren, använde, och *för det tredje* skulle hela denna gång, af liggsårens upkomst, renande och började läkning, allt detta oakadt, på mindre än 14 dagar skedt, hvilket är en omöjlighet. —

Att fria luften och rörelsen, alltid bidrager till skörbjuggs-patienters curerande, torde ingen tänkande menniska vilja disputera, utan endast de, som vilja bedömma saker, hvilka de icke förstå, och deremot visa en tilljord okunnighet, om hvad de känna, jag tillstyrkte mundteligen Eric Olssons resa, ty annars hade han troligen dött å Smedjegården, just *i brist af rörelse*, ty medicamenter ensamt, verka Gudnås! ganska litet emot skörbjugg, helst då Patienten vistas i arrestrum.

Ännu en liten anmärkning i detta ämne, torde mig tillåtas; uti Konungens Befallningshafvandes i Westerås län bref, till Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, af den 3 innevarande månad, står: att *Olsson ankom den 24 Junii, och att oakadt genast tillkallad läkarevård, samt dessförutan åtnjutande af all öm skötsel, han dock dog dagen derpå* (således den 25) men uti Slottsvaktmästaren Lundevalls rapport, motsäges detta helt och hållet af dess orden: *de vanlige Herrar Läkare fants*

icke i staden, och hvarföre Vagtmästaren gaf Olsson vid ankomsten, *några af Läkaren (en general) ordinerade styrkande magdroppar*, utan att, förmodeligen söka redo på, hvarken de vanliga eller ovanliga Herrar Läkare; — All öm skjötsel var då den enda, Slotts-Vagtmästaren gaf, men är det gifvet, att då en och samma sort droppar, en generelt brukas för alla sjuka arresteranter i Westerås, dessa samma droppar voro nu indicerade vid ifrågavarande Olssons sjukdom; — det tyckes verkligen, som läkarevården i Westerås Slottshäkte, äfvensom bedömandet af arresteranternes yttre åkommor, mera berodde på Vaktmästarens eget goda omdöme, än på de vanliga Herrar Läkarnes, efter ingen Läkare ej besåg den sjuke, oakadt han dock ej dog förr än Måndagen den 26:te (således ej *dagen derpå* den 25:te) han hade då varit i häktet 2 dagar och ej fått någon läkaretillsyn, enligt hvad jag af de mig meddelte skrivelserne kunnat inhemta.

Flere bevis eller anmärkningar i denna sak, torde vara öfverflödige, helst hvar och en finner, och alla på Smedjegårdshäktet kunna intyga, att Olsson der blifvit skött och vårdad, och ehuru något svag, dock med all anledning till förbättring, blifvit afsänd, men att vårdslös tillsyn under resan, och ingen läkarehjelp i Westerås varit ordsakerne till hans der inträffade död. Stockholm den 31 Julii 1820,

N. W. AF GRUBBENS.

Till Höglofl. Kongl. Justitiæ Cantzlers-Embetet.

Allerödmjukaste Förklaring!

I följd af Höglofl. Kongl. Justitiæ Cantzlers-Embetets skrivelse till Kongl. Maj:ts höga Befallningshafvande i Stockholms län, rörande Dahlkarlen Haga Eric Olsson som

den 23 sistledne Junii blifvit härifrån till Westerås län afförd med fångskjuts, för att i sin hemort inställas, får jag såsom tillförordnad Vagtmästare å Smedjegårdshäktet, afgifva följande ödmjuka förklaring.

Den 10 i nyssnämnde månad, ankom bemälte arrestant, bevakad af Fång-Gevaldigern Wretmark från Nyköping, i så sjukligt tillstånd, att han måste föras liggande i fångvagnen, han beklagade ock genast öfver svårt diarhe och skörbjugg, hvarföre häktets Läkare Chirurgiæ-Magistern, Provincial-Chirurgen af Grubbens, om dess sjukdoms tillstånd underrättades; och åtnjöt Eric Olsson, under den tid, han härstädes kvarblef, för att så vidt ske kunde, till hälsan återbringas, all möjlig omvårdnad.

Sedan diarhen alldeles afstod, och Eric Olsson redan återfått sina krafter, så att han kunde med tillhjälp af en käpp, gå hvart som häldst, ansåg jag ingen betänklighet möta för Eric Olssons afsändande, synnerligen som diarhen afstod, och med allt skäl borde förmodas, att då, under en varm årstid, nödig varsamhet med transporten iakttoogs, ingen fara, aldraminst för lifvet, kunde inträffa, utan snarare en förbättring af hälsa derigenom skulle vinnas; hvarföre ock, efter Läkarens inhämtade utlåtande, Haga Eric Olsson rapporterades såsom så tillfrisknad, att han kunde afsändas.

Aldrig har Haga Eric Olsson, såsom Fångvaktmästaren i Westerås föregifver, yrkat att få vid häktet kvarblifva; och om så varit, hade han visserligen icke blifvit förnekad en ytterligare sjukskötsel, den han redan, sedan dess ankomst till häktet förut åtnjutit; icke eller har han klagat öfver liggsår, hvilka Haga Eric Olsson troligen erhållit under vägen, då Westerås Fång-Gevaldiger tagit sig den friheten att förneka honom hvila öfver natten i Litzlena,

utan lagt Haga Eric Olsson i en vagn, och tvärt emot den af Kongl. Maj:t i nåder fastställd ordning vid fångtransporter, med honom fortsatt resan oafbrutit till Westerås, och af hvilken ovarsamma och olagliga behandling, det visar sig mycket troligt, att Eric Olssons död blifvit påskyndad. Stockholm å Smedjegårdshäktet d. 27 Julii 1820.

M. LUNDMARK.

Såsom ett sannfärdigt vittnesbörd får Wi undertecknade lemna, att Dablkarien Haga Eric Olsson, som den 10 Junii kom hit till häktet, då var så sjuk, att han måste bäras af vagnen, och då sade Fång-Gevaldigern: *Gud vare lof jag fick honom hit med lifvet*, och syntes som Eric Olsson mer och mer tillfrisknade som syntes af att han med hjälp af käpp kunde gå på gården — och hördes honom icke någon gång säga att han önskade slippa resa eller få bli kvar. Och fick Eric Olsson sjukskötsel och all möjlig vård. — Och var Eric Olsson så frisk att han gick ute på gården flera dagar näst före han afsändes, och aldrig hörde vi honom klaga öfver liggsår. Stockholm å Smedjegårdshäktet den 27 Julii 1820.

ABR. ENEQVIST.

Skrifvare vid häktet.

Sven Forsberg. Johan Westerlund.

Vaktkarlar vid häktet.

Ytterligare tillägg:

Eric Olsson berättade att han som äfven varit sjuk då han for från Wadstena blifvit af Commendanten slagen med elfva rapp och blifvit skuffad utför trappor att han skulle gå, hvaraf han blifvit oförmögen att kunna gå, och sade att han undrade om han intet skulle få snart resa och komma hem. Stockholm som ofvan.

Sven Forsberg. Johan Westerlund.

Vaktkarlar vid häktet.

Till Höglofl. Kongl. Justitiæ Cantzlers-
Embetet!

I anledning af Höglofl. Kongl. Justitiæ Cantzlers-Embetets, till Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, skrifvelse får jag ödmjukast afgifva min förklaring, angående Dahlkarlen Haga Eric Olsson.

Den 25 nästledne Junii på morgonen emottog jag nämnde Haga Eric Olsson vid Smedjegården, för att jemte andra arrestanter afföra till ombytningsstället Litzlena, der Westerås-Gevaldigern skulle möta.

Under förslandet härifrån, färdades Eric Olsson sittande i vagnen, och hvarken vid emottagandet på häktet, eller under vägen klagade Eric Olsson öfver någon opasslighet, och förtärde han en sup och ett halftop svagdricka; men Skjutsbonden berättade, att Eric Olsson emellan Gran och Litzlena, sagt sig vara något matt.

Vid framkomsten till Litzlena, och sedan Fång-Gevaldigern från Westerås på aftonen anträffades, samt han berättade sig ämna fortsätta resan hela natten, gjorde jag honom upmärksam derpå, att Eric Olsson tillkännagifvit sig vara matt af resan, och således behöfde hvila, då han svarade: *Jag måste resa och komma fort hem, ty i morgon skall jag bevista ett bröllop, hvartill jag har min Landshöfdinges permission.*

Aldrig, hvarken på Smedjegården, under vägen, eller vid framkomsten till Litzlena, hörde jag Eric Olsson yttra, det han begärt att få blifva kvar på Smedjegården, och icke eller hörde jag de andra fångarne berätta, att han haft en sådan önskan.

Stockholm d. 3 Aug. 1820.

JOH. ERIC LINDSTRÖM.
Fång-Gevaldiger i Stockholms Län.

Prov. Chirurgen af Grubbens's betyg af d. 6 Julii är redan infördt i N:o 57.

STATSHUSHÅLLNING.

Sädesskörden påstår och ger det herrligaste resultat. Man kan säga, att Herrens fotspar drypa af fetma. Men hvar stannar välsignelsen af denna rika skörd? Hvem är det, som i sjelfva verket har att fröjda sig öfver den ymnighet, hvilken den allgode Gifvaren utbredt öfver våra fält?

Två svåra år hafva föregått detta rika. Det oaktadt äger nu allmänna Magasinsdirektionen ganska stora uplag af spannemål i alla orter. Och som denna spannemål är inköpt under de svåra åren till höga priser, under hvilka man ej velat låta densamma falla; så lærer föga något deraf hafva kunnat försäljas, ehuru folket på många orter, under innevarande sommar, lidit stor brist, till och med hungersnöd, samt följaktligen skulle hafva köpt spannemål från magasinerna, om det kunnat skaffa tillräckligt penningar, eller kredit hos Magasinsdirektionen stått att erhålla. Tvertom hafva Direktionens lagsökningar fortgått oafbrutet, och bland det nödställda folket hafva ganska många undergått de strängaste utmätningar för borgad spanmål. Direktionen har naturligtvis varit omtänksam att indrifva medel till uphandlingar, innevarande år, för att motarbete vanpriset på den blifvande ymniga spannemålstillgången.

Så belastad som Direktionen nu är med magasinerad spannemål, skall den dock naturligtvis föga eller intet kunna utträtta emot detta förfärliga vanpris, som kan påtagligen beräknas. Den nödstälde, i skuld fördjupade landtmannen skall blifva tvungen att sälja, så mycket han kan få sälja, till hvad pris som helst; men troligen skola köpare snart brista, så att spannemålen alldeles icke går i penningar och jordbrukaren kommer ur stånd att betala skulder och krono-

utlagor. Se der, huru ett välsignadt år kan blifva ej mindre svårt än ett missvestår.

Skulle då detta icke på något sätt kunna hjälpas? — Några tro, att tillståndet ej skulle vara så svårt, om allmänna Magasins-directionen aldrig funnits. Man skulle, säga de, hafva sluppit dessa uphandlingar, som stegrat priset under missveståren. Den spannemåls-tillgång, som nu ligger i föråden, skulle då varit förtärd eller funnits annorstädes i landet, tillgänglig, redan denna sommar, för det låga pris, som utsigten af en rik skörd bestämde, men hvartill Direktionens spannemål aldrig nedsättes, emedan den får sitt pris efter hvad den kostat, ej efter hvad den vid försäljningstiden gäller. Förlägenheten om afsättning skulle för nästa vinter vara hvarken större eller mindre, o. s. v.

Om dessa tankar äro sanna, så gifva de dock ingen tröst i den nöd, hvarom fråga är. Men skulle det här behöfva sägas; så bevisa de ingen ting emot möjligheten af en nyttig Magasins-inrättning. De bevisa icke ens, att den nuvarande ej skulle ännu kunna uträtta något för det stora ändamålet, att icke låta årets rika tillgångar blifva fruktlösa för dem, af hvilka de skördas. De kontanta medel, som hos Direktionen för närvarande äro disponibla, komma utan tvifvel att användas till uphandling, så långt de förslå. För att desto jemnare fördela förmånen att få sälja till Magasins-inrättningen, och för att med ökad kraft verka på priset, skulle man kunna vidtaga den utvägen, att Direktionen ej betalte kontant mer än hälften eller tredjedelen af hvad hvarje säljare lemnade, och gäfve honom för det öfriga en sådan förskrifning; att han nästa år skulle vara berättigad antingen till kontant betalning efter det utstakade priset utan ränta, eller ock till uttagande af spannemål derföre efter lika pris, med

afdrag af vanlig magasins-provision, hvilketdera som Direktionen sjelf valde.

Sådana förskrifningar medförde intet äfventyr för Magasins-inrättningen; och i en vanlig tid skulle säljare icke vara dermed belåtna. I den nöd, som tillstundar, skulle åter operationen blifva en verklig välgering för dem. Om man antager, att priset derigenom kunde hållas vid 10 R:d i stället att det, i annat fall, nedfölle till 5; så skulle en säljare, som afsatte 5 tunnor och ej finge mer än den ena betalt, hafva blött 5 R:d mindre i kontant, än om han sållt alla tre för 5 R:d tunnan, och i stället för dessa 5 R:d kontant skulle han hafva i besparing två tunnors spannemål, för hvilkas pris han vore underkastad framtida äfventyr, derest Magasins-inrättningen återlemnade dem in natura. På den förskrifning, han derföre fått, borde det imedlertid icke blifva omöjligt att erhålla penningar till nedsett belopp, derest någonstades penningar äro att tillgå. Den öfriga fördel för allmänna rörelsen, som ligger i bibehållandet af ett jemnare pris på lifsmedel och på allt hvad dermed gemenskap äger, är visserligen mindre vigtig, än denna omsorg för jordbrukarens räddning från obestånd, men dock vigtig nog, att utgöra ett det största föremål i statshushållningen.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. Under det att här lugnet befastas och man med förtröstan väntar Parlamentets sammankommande, som är utsatt till d. 1 October, hafva i Sicilien de allvarsammaste oroligheter utbrutit. Under rättelsen om livalfningen här hade hunnit dit redan d. 7, och genast begynte den önskan högt yttras, att ön måtte erhålla en af Neapolitanska riket oafhändig regering. Man ansåg två partier finnas på Sicilien, och trodde, att folket gerna skulle sluta sig till Neapolitanska constitutionen, men att Adeln och godsägarna skulle preferera den constitution, som blef promulgerad under det Lord

Bentineck committerade på ön. Man hade bedragit sig, åtminstone i det förra. D. 16 Julii utbröt ett tumult; pöbeln befriade fångarna, bemäktigade sig fästningen och arsenalen och beväpnade sig i massa. Trupparne ville återställa ordningen, och en allvarsam och blodig strid begynte, hvarvid trupparna hela den dagen behöllo öfverhand; men d. 27 kommo från alla håll väpnade bondskoockar till Palermo och angrepo trupparna med största raseri. Borgrarne från husen understödde bönderna, och nedkastade bjelkar och stenar på soldaterna. Mördandet blef förfärligt. Öfver 2000 man blefvo döda på platsen, och man kan ännu icke bestämma antalet af de sårade å båda sidor. Garnisonen bestod af 4 å 5 000 man. Öfverbefälhafvaren General Church blef grulligt misshandlad och räddade med möda sitt lif från folkets raseri. Naselli (Vice Konungen) och flera af Konungens högsta embetsmän satte sig på en pakethåt och foro till Neapel. Derifrån skulle genast ett linieskepp, en fregatt och två lätta fartyg afgå till Sicilien. En Österrikisk tidning berättar, att antalet af de d. 16 omkomna stiger till 3 å 4,000; att alla archiver, fångelser och publika hus blifvit uppbrända; att dessa nyheter i Neapel verkat den högsta bestörtning och fraktan hos de därvarande Sicilianer för en reaction, hvarvid de kunde utsättas där för likadana skräckscener som de i Palermo; att de derföre skyndat sig att aflägga den dittills vägrade eden på constitutionen. Ännu känner man icke slutet på tumultet. Folket är fiendtligt sinnadt mot hvälfningarna i Neapel. Likväl voro de förra Ministrarne inbegripna i det allmänna hatet mot Neapel, som gick ut på en fullkomlig söndring från detta rike. En gul cocard brukades. — Man erinrar sig, att en paragraf af den liberala constitution, som Konungen beviljade ön, under Neapels occupation af Fransoserna, uttryckligen innehöll, att Riket Sicilien för alltid skulle vara skildt från Riket Neapel; hvilket stadgaende Konungen sedermera uphäfvit. — Det var genom telegram som Naselli fick den snara underrättelsen om revolutionen i Neapel; men han trodde den icke, utan sände ett skepp genast dit och bad, att man icke längre ville drifva gäck med honom.

De nya Ministrarne äro bekräftade i sina embeten. Gen. Ambrosio är Gouverneur i hufvudstaden; Furst Satriano (Filangieri) General Inspectör för Kongl. Gardet; Florestano Pepe för Infanteriet; Colletta för Genie-corpsen; Pedrinelli för Artilleriet. Nationalgardet består af 100,000 man, väl väpnade och utrustade på folkets bekostnad; och detta sker med beredvillighet öfver-

allt. — Flera skatter äro redan minskade; t. ex. den tryckande och förhålliga saltskatten är nedsatt till hälften. Men då dylika minskningar frambringa brist i Stats-cassan, så vida icke motsvarande besparingar göras, hafva Giuntor blifvit tillsatta, för att föreslå indragningar vid arméen och den stora Officers-corpsen. En Engelsk tidning säger om Neapolitanska skattsystemet: "Konung Ferdinand var den enda monark i Europa, som hade en behållning i skattkammaren (man vill äfven veta, hvart denna tagit vägen). Taxorna stego i Neapel till 23½ procent årligen af jord och hus. Det hela kunde beräknas till 6 mill. Pund (omkr. 74 mill. Svenskt b:co). Taxorne beslöt och upbar Konungen sjelf. Första punkten i besvären mot regeringen där var således den samma som mot Carl I i England. Hären led nöd, oakadt de stora stats-inkomsterna och de gamla, under Murat genom tapperhet upstigna, Officerarne föraktades och glömdes."

Bref berättar, att sequester blifvit lagd på Grefve Nugents och flera f. d. Ministrars egendom.

Furst Russo är kvar i Wien som Neapolitansk Minister, och om han blir rappellerad, tros han såsom privat kvarstadna ändoek, emedan han icke tål det nya constitutionella systemet i Neapel och icke vill allägga den föreskrifna eden. — Franska Cabinettet skall hafva uppskjutit allt yttrande öfver hvälfningen i Neapel, tills underrättelser inlopit, huru den blifvit ansedd i Wien. I Paris troddes, att i Neapel blott Officerarne äro för den nya ordningen, men att adeln och lägre folket håller med Konungen. Andra mente, att frågan vore om ett Italiensk rike, och att Adeln i alla Italienska stater vore tillgifven denna plan. Hertiginnan af Berry skall hafva (d. 19) fått den underrättelsen, att några regimenter yttrat en stark vedervilja mot det constitutionella systemet, att soldaterna rest sig mot sina Chefer; att de blifvit öfvermannade, och tjugo bland uphofsämnerna afrottade. Äfven berättades, att Österrikiska cabinettet afgifvit en vänlig communication till de Franska och Engelska, att icke gifva sina resp. Ministrar i Neapel nya fullmagter, emedan man vore af den fulla öfvertygelse, att blott militären och ingalunda folket önskat och genomdrifvit revolutionen. En legation sades vara insulterad i Neapel. På flera ställen i Italien skulle vapnet hafva blifvit förstördt.

Norra Italien. Bref från Piemont af d. 26 Julii försäkra, att allt är lugnt i Turin, ehuru starkt intryck de Neapelska händelserna gjort, och det är märkvärdigt, att Piemontesiska tidningen, som an-

nars blott innehåller regeringens Kungörelser, först omständligt berättade hvad i Neapel skett, innan det ännu var känt bland allmänheten. Trovärdigt folk försäkrar, att Konungen af Sardinien länge för sina stater påtänkt och låtit förbereda en representatif constitution, hvilande på samma grundsatser som de tre rikens, der Bourboniska hutet regerar (Frankrike, Spanien och Neapel).

Österrikiska trupper äro på marche till Italien; deras antal enligt somliga 50,000, enligt andra 70,000; afsigten (heter det från Frankrike) dels att betäcka Österrikes besittningar der, dels att understödja Pålven, dels ock att, om möjligt, kufva revolutionen i Neapel, i fall ett starkt motparti der skulle visa sig. Generalen Baron Frimont skall vara nämnd till anförare, och under honom General Walmoden commendera en serskild cavallericorps, och Gen. Bianchi en infantericorps.

Spanien. Den lugna värdighet, hvarmed Cortes och i allmänhet Spanjorerna förfara, hafva sjelfva de ultra-royalistiska Franska tidningarna måst erkänna. I hela Spanien är national-församlingens öppnande firadt med de största festiviteter.

I sessionen d. 17 Julii föreslog D. Romero Alpuente en commission, till att bestämma maximum af alla löner, äfven Presternas. D. Tapia's förslag till Tryckfrihets-förordning lästes för andra gången och remitterades till ett särskildt utskott. — Sessionen d. 19 slutades med en ganska liflig debatt, i anledning af D. Moreno Guerras förslag, att Cortes skulle undersöka nationens tillstånd, emedan oroande rykten kringlöpa och, bland annat, Biskopen i Orihuela vägrat efterkomma den Kungliga befallningen, att Presterne skola förklara och predika öfver constitutionen. Talaren föreslog, att Justitiä-Ministern skulle upkallas, för att meddela uplysning. Flera understödde motionen; men D. Vittorica yttrade: "hvad betyder några få dagdrifvares prat? hvad förmår en opposition af en hand full egoister, utan stöd och utan medel i händerna?" — och motionen förkastades. — Finance-Ministern har, i sin berättelse, utvecklat skadligheten af restrictioner och band på handeln.

I sessionen d. 20 afgaf Utskottet öfver läroanstalterna sitt betänkande, och föreslog att, tills en allmän plan hunnit fastställas, undervisningen må sättas på samma fot som 1814, att lärostolarna för allmänna lagen må uphäfvas och några för natur- och folkrätten inrättas. I riket finnas för närvarande 22 universiteter, med 12,538 Studenter,

och 129 allmänna collegier för de döda språken; med 6400 Studenter. Der finnas äfven 24 lärostolar för de sköna konsterna, 47 för de matematiska och fysiska vetenskaperna, samt 99 provincial-akademier. Skolor för målar-konst, architecture och musik finnas i Sevilla, Valencia, Madrid o. s. v.

Inrikes Ministern bistod öfverläggningen om D. Solano's förslag "att utomordentliga mått och steg måtte tagas, enligt hvad författningen tillåter" eller, efter Engelska sättet att tala, att Habens Corpus måtte suspenderas. Ministern sade, att om regeringen finner sådant nödigt, skulle hon med förtroende utveckla grunderna därtill för Cortes. Men nu ansåg man utgången lugnt kunna afbidas af de, i anseende till händelserna i Cadiz, Saragossa och Burgos, började undersökningar. Hvad som hänt i Vigo är till sin beskaffenhet ännu icke nog bekant och beror af omständigheter, som föregått H. M:s ed. — Grefve Torreno understödde Ministerns tal med mycken kraft och visade, att om formaliteterna vid brottslingars häktning borttages, så skulle man kunna hafva bildat ett verktyg mot så väl constitutionens vänner, som dess fiender. Solanos motion förkastades. Att både Moreno Guerras och Solanos farhåga varit ogrundad, visade Inrikes Ministern följande dagen, genom en rapport från Xefe politico i Galicien, af innehåll, att den revolutionära ("Apostoliska") Juntan icke gjort några framsteg, hvarken i Vigo eller annorstädes, utan tvärtom syntes fienderna hafva återvänt till Portugal.

D. 23 föreslog D. Sancho ett decret, i anledning af presterskapets ansökning, att Kronans gods måtte användas till statsbehofven. Presterna skulle stå under Biskoparnas auctoritet, och ingen annan erkännas; inga kloster mer stiftas och inga klosterlöften antagas. De kloster, som åstundade, skulle uphäfvas och invånarne få underhåll; tiggarmunkarne afskaffas; alla det verldsliga presterskapets gods förklaras för nationalgods, och en del deraf användas till belöning åt förtjenta militärer, en del till de statslän, som komma att göras; pensioner och löner för de andeliga bestämmas o. s. v.

Frankrike. Den stora eldsvådan i viu- och brännvins-magasinerna vid la barrière de Bercy har gjort flera millioners skada. Man har gripit några bofvar, som höllo på att antända ett skjul, dit en hop fastager voro räddade.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 24 Augusti.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Herr H. C. Zaar har till Kongl. Maj:t ingifvit en skrift, som fått plats i Allmänna Journalen, och hvari han bland annat påstår, att Kongl. Maj:t äger makt till vidlagande af sådana ändringar i allmänna lagen, hvarigenom icke allenast de kroppsstraff, som upkomma genom förvandling af böter, skulle i alla lindrigare fall minskas, utan ock sjelfva penningböterna, der de bero af något annat än stulna eller förbrutna varors värden, updrifvas till mångdubbelt belopp utöfver det nu varande; ävensom Hr. Z. förmenar, att på lika sätt i allmänna civila lagstiftningen Kongl. Maj:t utan Ständers bifall skulle kunna ferdubbla revisionskillning och vadepenningar samt den summa, hvarom en tvist minst måste handla, för att få i vissa Domstolar fullföljas (summa appellabilis). Det förstås, att Hr. Z. stödjer denna mening på Regeringsformens stadgande om lagförklaringar, hvilka kunna af Konungen gifvas och bestå till nästa Riksdag, då Ständerne äga att dem antaga eller förkasta.

Vi, som i allmänhet frukta och bäfva för all utöfning af denna Konungens makt till lagens förklarande, emedan den är ingen ting annat än en verklig lagstiftningsmakt, kunna för det i fråga varande fallet ej heller finna någon anledning att antaga

Herr Z:s mening. Grundlagen vill, att förklaring må kunna gifvas, när lagen icke är nog tydlig; och detta kan ej sägas om den lag, som Hr. Z. vill hafva förklarad. Den är så tydlig, att en förklaring efter Herr Z:s förslag skulle vara ett rent uphäfvande af denna lag och stiftande af en ny.

Förslaget må, i afseende på strafflagarne, vara så välgrundadt det vill, och må, i rätt ordning framställt, finnas huru antagligt som helst; så kan det dock ej undfalla någon tänkande menniska, att förhöjning af böter utöfver ett i lag stadgad belopp förutsätter alldeles samma lagstiftande makt, som skulle fordras till det påbudet, att all penningeskuld till staten eller enskilda, i anseende till myntets ned-satta värde, måste betalas med en viss i lagen icke stadgad förhöjning. Tror man väl, att en sådan lagstiftning beror af Konungen ensam?

Hvad åter de föreslagna civila lagförändringarne angår; så äger derom icke blott samma anmärkning rum, att namnet *förklaring* är orimligt, utan vi påstå äfven, att förslaget i denna del, om och när det kunde komma under den lagstiftande maktens pröfning, vore i högsta måtto förkastligt.

Påfundet syftar att minska rättegångar, dels genom utvidgande af den makt, underdomstolar redan äga att dömma utan

appell i vissa frågor, dem man anser obetydliga, emedan de angå små penningesummor, och dels genom förhöjande af den beskattning till domstolarne, hvarmed lagen funnit skäligt att öka ömsom den vinnandes och ömsom den tappandes kostnader. Den enklaste vägen att minska domares besvär, näst den att gifva begge parter prygel under fotsålorna, är tvifvelsutan den, att underkasta dem lägre auctoriteters godtycke och förbjuda dem att draga saken under högre Rätt. Dernäst kommer den goda methoden, att låta underdomaren behålla vadpenningar, ehvad hans dom ändras eller ej. Ju högre vadpenningarne då blifva, desto större retelse har en egennyttig domare att göra parterne missnöjda. Atminstone ger man folket tillfälle till hvarjehanda hyggliga misstankar — och äfven det är ett värdigt ämne för lagstiftaren.

Man gör sig bra oslug, då man icke vill begripa, att andra utvägar finnas till trätlystnadens afväpning, än ett uppenbart förnekande af rättvisa. Man röjer ej mycken aktning för henne, då man tror henne mindre helig i de fattigas tvister om en ringa penning, än i de rikas och mäktigas ambitionsfrågor. Vi säga freit, att vår lag bär i denna del ett uppenbart prof på sin härkomst från aristokratiens tid.

Tag bort den lag, som liqviderar rättegångskostnaden mellan parterne, allt efter som hvardera vunnit eller förlorat, innan han kom till en högre domstol; sätt domaren i tillfälle och i nödvändighet att tillägga den vinnande full kostnadsersättning, ehvad han förut vunnit eller tappat; gör med ett ord, rättegångarne oskadliga för den, som slutligen får rätt — och Ni kan vara obekymrad, om de ökas eller minskas; men säkert skall det senare inträffa. Och man skall då äfven hafva vun-

nit den fördelen att ej mer kunna få höra någon arm torpare jemra sig, att han mot sin herre eller rika granne måste nöja sig med allt, hvad den Vållof. Lagmansrätten behagar, emedan förföljaren tid efter annan antastar honom med så små anspråk, att han aldrig får oroa Hofrätten med sin klagan öfver den orättvisa, han tror sig lida, och som aldrig skulle lyckas, i fall man sammansloge till ett enda käromål alla de påståenden, för hvilka han särskildt blottställes, så att han kunde få sin rätt pröfvad å högre ort. — Antag deremot Herr Zaars förslag och mångdubbla de 50 daler, öfver hvilka Lagmansrätt och vissa Rådstugurätter äga högsta domsrätt — och Ni har i samma mån mångdubblat anledningarne till klagan af denna art, och utsträckt några underrätters allmakt till så mycket flera och viktigare rättegångar.

Om luxe och ståndsskilnad.

Hvem har icke från barndomen hört, att hvar och en bör kläda sig efter sitt stånd, bör i allt lefva efter sitt stånd? Den tarflighet, man då tillika hört predikas, är således gauska relativ. Hvar och en, som tror sig högre, vill, att den lägre må vara sämre klädd, äta sämre, bo sämre, än han sjelf. Utvägarne att bringa sakerne i denna önskansvärda ordning äro två: att hvar och en söker lyfta sig sjelf öfver dem, eller och sänka under sig dem, som han anser för lägre än sig. Begge dessa utvägar måste vara angenäma för den, som lyckas i deras begagnande — och begge äfvenså oangenäma för hvar och en annan — dock med åtskillnad; ty att en, så kallad dåre uphöjer sig öfver sitt stånd, förtryter mer och svider mindre hos andra, än att någon lyckas nedböja en mängd af förmättna nackar, som

wille lyfta sig ända up till honom. Också är det mycket lättare att spanna sina tegnaringar, utvidga sina tillgångar eller sin kredit och lyfta sin flygt litet högre från jorden, än att i en hel socken, en hel stad, ett helt rike nedtvinga under sig så många, som man tror obehörigt sträfva till samma höjd, hvar på man sjelf står.

Det är derföre, som man nu ser denna utväg med fördel nyttjas, under det man likväl alltjemt skriker i de gamla öfverflödsförordningarnes stil, att hvar och en bör i *tarflighet* hålla sig efter sitt stånd. Man ser nemligen, att detta, liksom allt annat stretande emot människonaturen, stannar vid en from önskan, och att hvar man, i *den mån hans tillgångar medgifva*, kläder sig och lefver väl, utan allt afseende på deras jämmer, som tro sig vara högre än han, och vägrar alldeles att erkänna höghetens anspråk att utmärkas genom klädsel, mat, vagnar och våningar.

Ur moralen kan man då så gerna utsluta allt predikande om ståndsskillnad i lefnadssätt. Men det gifves ett kraftigare, ett alltid verksamt medel, att bringa de lägre klasserna till hof och måtta. Det är *tillgångarne*, som bestämma lefnadssättet. Dem är det, som man skall minska, för att få knastret i ordning; och dit syftar i sjelfva verket allt gnäll om yppighet och öfverflöd hos det lägre folket. Visserligen kunde man, med afseende på detta folkets egen välfärd för ögonblicket, önska, att det sökte sin sjelfständighet i en klok och sparsam hushållning, derest faran vore så stor, att de, som afundas folkets välfärd, ägde utvägar att genom dess utblottande bringa det i slafveri. Men en sådan fara har tidevarvet hunnit förbi; och man kan med trygghet fästa sig vid en annan synpunkt, hvar under folkets lefnadssätt är för samhället viktigt.

Att förstöra den vidskepelse, hvarigenom prakt och yppighet slagit folkets sinnen med fruktan och med det slags vördnad, som ligger i känslan af egen ringhet, har uplysningen utan tvifvel redan uträttat mycket. Men så länge det fortfar, detta få ängans inrotade raseri, att vilja uphöjas, för att kunna tillegna sig ett privilegium på vällefnad och herrlighet, skola de flestas meningar om lycka och fördelar i samhället stå i hemlig sjelfstridighet. Man skall afundas och önska sig, hvad man fördömer, ända till dess man ser ä ven det inbillade värdet deraf försvinna och önskningarne allmänt vända sig derifrån.

Till detta mål förer vällefnadens allt mer allmänna utbredande. Ju mindre man ser sig uphöjas i lefnadssätt öfver folket derigenom, att man blir förnäm och rik, desto mindre skall man frestas att i vällefnad skryta med sitt stånd och sin rikedom. Om den försvunna tidens kvarhängande fördomar i början upjaga i fver att stiga i proportion med folket; så dröjer det dock icke länge, innan detta stigande sätter en gräns för sig sjelft; och efterträdarne efter dem, som ruinerat sig dermed, skola finna det klokare att lefva såsom medborgare och bibehålla sig, än att lysa såsom förtryckare och förgås. Folkets bördor till underhållande af den för de högre klasserna alltjemt stigande lefnadskostnaden skola väl imedertid blifva, så vidt möjligt är, förtyngde. Men äfven detta har en gräns; och den skall blifva så mycket mera klar, ju mer folket genom sitt lefnadssätt hunnit bringas till känsla af sina egna behof och till en spänstighet, som icke tål att tryckas utöfver en viss grad.

Och så fort man ser det vara utan ändamål att i sitt lefnadssätt eftersträfva annat än det nödiga och det verkligen behagliga; skall man göra sig en dygd af nöden

och neka sig, hvad blott skryt och fåfånga fordra; man skall erkänna, att det verkliga företrädet i staten kan bestå utan flärd och ståt, och att folket ej derföre är afunds- värdt, om det mäktar lefva lika anständigt och frikostigt med dem, som kunna räkna sig till en högre och mera betydande klass. Man skall nödgas medgifva, att det sanna företrädet är det medborgliga, och småningom lära att rätta sina seder och sina handlingar derefter. Hvad blir väl då yppighetens mäktiga retelse? Ingen ting är mindre förföriskt, så snart högmodet, som dermed skall tillfredsställas, är borta. Man vänjer sig i stället, att njuta livets goda; och det är fåfångt att mer söka med sin njutning förödmjuka sina likar. Man finner sig bättre af att njuta gemensamt med dem, erkänna dem för likar, och man är desto mera belåten, ju mer den krets vidgar sig, inom hvilken man träffar sällskap och nöjen. Och ju mindre man i denna ställning kan hålla folket på afstånd, desto mera måste man bemöda sig att vara, hvad man i folkets ögon vill synas; hvilket på vissa platser kommer att kosta långt flera sömnlösa nätter, än som vanligt varit, och gifva skiokligheten och förtjensten en större lätthet att åtkomma dessa platser, då ej så retande för fåfången, men desto mer för den sanna ärelystnaden.

Här, liksom i andra fall, gör ultrasmen säkrast, att skynda, om den vill något uträtta. Få sakerna ännu någon tid hafva sin gång; så blir det för sent. Skall man afväpna allt folkets anspråk på njutningen; då måste man finna utvägar ätt i hast och så i grund förtrycka folket, att det ej äger qvar det ringaste välstånd eller det ringaste mod. Odrägliga utskylder i allmänhet, och i synnerhet ett klokt begagnande af alla svåra missvextår, då priserna kunna än ytterligare stegras genom uphandlingar, för

att desto djupare falla genom förrådernas medtälflan, när ymniga år inträffa och jordbrukaren behöfver sälja till godtgörande af all den skuld, som missvextåren åsamkat honom, — se der de utvägar, hvilka stå att försöka. Alla penninge-tillgångars stoppande bidrager naturligtvis i sin goda mån, särdeles om det användes med största sorgfällighet vid de tider, då nöd och förlägenhet äro i det högsta. Lyckas man genom dessa och flera medel att bringa massan af landets allmoge från egenskapen af själfägande odalmän till de lå välmåendes landbönder och legohjon; så torde man för temligen lång tid hafva förebyggt allmogens oförsämnda vällefmad och allt dermed för- enadt hopp om en större jemnlighet, tillika med all fara för en större tälflan om medborgligt företräde, än om företräde i lefnadssättets yppighet.

Småsaker.

— som hafva vigt näst efter de stora.

I ett visst Tidningsblad ser man ordet *Ni* esomoftast brukas i stället för ordet *J*: t. ex. *Ni veten*, *Ni bören*. Frågas då, om Herrar Redaktörer af detta blad hafva för afsigt, att till intet göra skillnaden imellan dessa båda ord, och hvarföre sådant skulle ske. Tildess vi härom uplysas, anse vi för det rätta, att låta ordet *Ni*, såsom hittills, vara singularé, och säga aldrig, *Ni veten*, *Ni bören*, utan alltid: *Ni vet*, *Ni bör*; men deremot i plurale: *J veten*, *J bören*. Svenska språket, tro vi, behöfver icke att riktas med irregulariteter, emedan det äger alldeles öfverflödigt tillgång på sådana.

Det vore kanske snarare godt, att någon språkets hämnare företoge sig att rätt

alfvarsamt aga all den vårdslöshet, hvarmed detta språk dagligen vanställes, nästan i allt hvad från våra bokprässar utkommer. Många arbeten, kan hända af verklig förtjenst, som hos oss mycket läsas, äro så fulla af språkfel, att blott dessa skulle, hos hvarje annan bildad nation, tagas för ett fullgiltigt bevis på arbetets oduglighet. De sämsta författare i Tyskland, England och Frankrike förstå att felfritt skriva sitt språk.

Vi talte om ordet *Ni*. Säkerligen hör dess bemärkelse vara känd. Dess bruk åter är någon ting, hvarvid nationen icke vill vänja sig. Det kan ej nekas, att conversationen med titlar är högst ledsam och osmaklig; också har den blifvit förvisad från alla bildade nationer, utom den svenska. Säkert är den alldeles oförenlig med den afsmak för sjelfva titelsjukan, som en medborglig anda måste frambringa. Äfven under feodalväldets tid hafva andra folk, i den mån de bildat sig, funnit det odrägligt att i hvarje ögonblick af ett samtal påminnas om ståndsskillnadens anspråk, och lärt sig att kalla hvarannan *Ni*, med förbigående af all titel. Hos oss deremot fortfar detta conversationens slafveri midt under den borgliga friheten, och *Ni* kallas aldrig någon, som man icke vill låta känna dess ringhet och underlägsenhet. Ordet *Herrn* har börjat vinna något mera förtroende. Det nyttjas icke blott till ringare, utan äfven ofta, i synnerhet här i Stockholm, till sådana, på hvilkas öfverlägsenhet i titel man ej finner nödigt att hafva afseende. Så hörer man ofta en Grosshandlare eller Brukspatron, i samtal med en Embetsman, ömsom titulera honom *Herrn Professorn*, *Herr Expeditions-sekreteraren*, *Herr Kamrarrådet* — och ömsom helt enkelt *Herrn*.

För den, som kommer från landsorten och är van att njuta sin Tromanstitel till godo, faller sig detta i början sensibelt. Imedlertid vänjer man sig snart dervid och tager sig småningom den djeriheten att i sin ordning sätta *Herrn* i stället för *Herr Grosshandlaren*, *Herr Brukspatronen*, *Herr Fabrikören*. Man gläder sig, såsom medborgare, att titelsjukan på något sätt lider afbräck, och att frihet i omgänget på någon väg söker sig luft. Följer man likväl saken med närmare upmärksamhet; så upläcker man snart, att härvid finnas vissa considerationer, som ej så alldeles instämma med den liberalare syftningen. Man blir varse, att den, som icke får sin titel, dock oftast hemligen harmas deröfver och anser sig blott vara ett mål för den mannens högdragenhet eller näsvishet, som vårdslösar honom. Man märker, att så snart någon vill vara artig, tillåter han sig aldrig att nämna *Herrn*, utan underrättar sig noga om titeln och nyttjar den i hvarje ord. Mot vissa höga värdigheter vågar ingen, om han icke innehar en ännu vida högre värdighet, att sticka fram med *Herrn*. Korteligen: ordet är ingalunda, hvad *Ni* är hos andra folkslag, och har icke fått updrag att lösa oss från det löjlige och så länge förgäfves förlöjligade tvånget. Impertinencer kunna vi införa i vårt omgäinge — men liberalitet och medborglighet — ack! när skola de komma?

Vi hafva att tacka vår Konung för den lyckan, att ej mer behöfva fullskrifva sidor med titlar och Riddar-ordnar, för att våga nalkas ett Embetsverk af viss uphöjning. Vi äro innerligt öfvertygade, att en helsam verkan häraf till titelsjukans hämmande i längden icke skall uteblifva.

Man underlåter icke att begagna sig af denna fördel. Men långt ifrån att fatta och

följa den liberala syftningen af ett sådant Konungabud, bringas man deraf icke ens att ihågkomma, hvad oanständighet, för att icke säga sidvördnad, det innebär, att inför sjelfva Majestätet nyttja sådana heders-titlar åt dem, man talar om, som ej kunna der tillkomma dem, emedan de af Konungen sjelf aldrig nyttjas. Eller huru kan man tro det vara löfligt och lämpligt, att i skrifter till Konungen kalla de Domstolar och embetsverk, öfver hvilkas beslut man klagar, *Höglofl. Kongl. Hofrätten, Vällofl. Landshöfdinge-Embete, Höglofl. Justitiæ-Kantzlers-, Hofkantzlers-, Riksmarskalks-Embete* o. s. v., eller benämna sin vederpart *Herr Generalen, Herr Landshöfdingen, någon gång Herr Kronolänsmannen?* Att enskilda personer häruti förgå sig, och de flesta inkommande skrifter till Konungens Kantzli äro fulla af dessa fel, kan vara ursäktligt, ehuru åtminstone våra advokater, som nästan alltid äfven äro tjenstemän, borde kuuna taga sig till vara. Men i officiella skrifter, ingifna från höga Embetsstäl-len, borde det icke vara möjligt att, såsom ej längesedan händt i en skrift, hvilken sedermera blifvit tryckt, få se den höga Embetsmannen adressera sig till Konungen och tala om *Herr Vice Landshöfdingen.*

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Engelska tidningar innehålla följande Memoire till alla Ryska Ministrar, i anledning af revolutionen i Spanien.

Chev. de Zea Bermudez har till Kejsarl. Cabinetet afgifvit närlagde not, i anledning af händelserna på Halfön, hvilka vi redan kände genom rapporter från våra agenter vid främmande hof.

Hr. de Zea inskränker sig till att underrätta oss, att den af Cortes år 1812 promulgerade constitution blifvit antagen af Konungen, och önskar känna, huru Kejsaren anser denna förändring i regeringssättet. Om man besinnar afståndet, som

skiljer oss från Spanien och de stater, som äro närmare i tillfälle att genomskåda beskaffenheten af de olyckor, hvaraf det hotas; skall man lätt finna, att Kejsarl. Ministärens ställning i afseende på Spanska nationens Minister var svår och bekymmersam.

Halföns revolution ådrager sig båda hemisfärens uppmärksamhet; de interesserna, hvarpå den kommer att verka, äro världens interesserna; och om någonsin Kejsaren önskat att få sina bundsförvandters tankar till ledning för sitt eget ömdöme, var det visserligen då, när Chev. de Zea's note ålade H. M. nödvändigheten att yttra sig öfver en händelse, som innehåller kanske alla bildade folks framtida öde. Denna nödvändighet fanns imidlertid; den fanns, ty i våra dagar blifver hvarje ämne för tvifvel ett vapen i illviljans hand. Nödvändigheten att svara Hr. Zea var således gifven; men i en så vigtig sak syntes det naturligt, att Kejsaren, innan Han stadgade ett ömdöme, tog i betraktande det mål, de allierade hofven föresatt sig i sina förhållanden till Spanien, att Han rådfrågade de önskuingar, de yttrat till nämnde magt, och att Han till ledning för sin egen politik tog den Europeiska politikens grundsattser. Detta är hvad H. M. borde göra och hvad H. M. gjort.

Allt ifrån 1812 bevisa flera diplomatiska acter den ädelmodiga omtanka, som de Europeiska hofven visat om Spanien. De betygade sitt bifall åt den ädla ståndaktighet, hvarmed dess tappre invånare afskuddade ett främmande ok; de hyllade deras vishet, då de omkring den constitutionella thronen samlat fäderneslandets käraste interesserna oberoendets. Slutligen, allt ifrån den stund, då försynen återförde Ferdinand VII till sitt folk, uphörde de icke att erkänna, att endast solida inrättningar kunde trygga den gamla Spanska monarkien på dess grundvalar.

De allierade Furstarne gjorde mer. Under loppet af långa underhandlingar angående tvisten om Rio de la Plata, och angående Iguets återställande i colouiernä, läto de noggsamt förstå, att dessa inrättningar ej vidare skulle vara ett medel till fred och sällhet, då, i stället att såsom sjelfmant concessjon medgifvas af välviljan, de hade blifvit antagna af svagheten, såsom sista räddningsmedlet.

Lätom oss å andra sidan fråga de stora handlingar, som grundat Europeiska förbundet. Hvad är föremålet för de förbindelser, dem d. 3--15 Nov. 1818 sett förnyas? De allierade monarkierne